

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

tium contulisse. Schola illi erat ac diuersorium, Dei templum, ut se dignum pararet templum, in quo Deus ipse pernox & per dius habitaret. Neque bonarum disciplinarum studia aut legendo, aut audiendo, aut meditando intermittebat. In quibus tantum excelluit, quantum magno futuro Antistiti opus erat. Sed quo vita recta doctrinis omnibus longè maximè præstabilior est, eo plus in componendis formandisque moribus nauabat operæ ac laboris, quo iuuenilis, fluctuantisque ætatis inconstantiam senili quadam firmaret grauitate. Quem enim ad modum non illud senium laudamus, in quo non emineat par senio & annis modestia: sic etiam solemus iucundè admirari, multa que laude dignam existimare adolefcentiam, quæ planè didicerit eius ætatis compefcere motus, & senectutis grauitatè ac modestiam retinere. Est enim sicut iuuentus in senè turpis, ita pulcherrima quidem in adolefcente senectus.

Senilis modestia in puero Nicolauum.

Cap. 4.

S. Nicolai auunculus Nicolauus.

Habuit autem Nicolaus auunculum, nomine Nicolauum, à quo hunc nostrum arbitror id nominis usurpasse. Is cum nepotem animaduerteret religioni & sanctimonie deditum, mundo se penitus abdicasse, parentes hortatur, ut adolefcentem sacerdotibus sacris initiari permittant. Illi in senectate venere faciles. Cur enim gratos homines pigeat reddidisse, quod gratis acceperint, & fidelium more debito, æs alienum cum ipsa etiam usura persoluerent? Nam in veteribus memorijs scriptum inuenimus, Nicolai nostri parentes aliquandiu steriles, & propemodum de sobole desperantes, multa prece & lachrymis à Deo hunc filium impetrasse, atque illum propterea Deo, qui dederat, reddidisse libentius. Perhibent autem auunculum, sancto afflatum spiritu, de nepote vaticinantem, præcuisse in illo caelestium donorum redundantiam. Cum enim initiaretur, ad adstantes conuersus: Num, inquit, fratres, terris Solem oriri video, & humano generi grande solatium comparari: O regem felicem, qui huc sibi pastorem sit habiturus. Hunc enim videbitis errantes oues ad pietatis pascua reuocantem: hunc periclitantibus salutem, calamitosi operem, laborantibus præbere quietem. Neque secus, atque iste prædixit, omnia euenisse insequens sermo docebit. Nulli autem mortalium admirabile videri debet, vel nepotis præclara facinora usque ad eò mundum illustrata, sui splendoris vatem aliquem habuisse, vel auunculum prophetæ di spiritum meruisse, quem admirandæ vitæ integritas, Ecclesiæ iudicio, inter cæli sidera collocat. Nam duos fuisse Nicolaos constat, auunculum illum, hunc nepotem: sanctos ambos, Episcopos ambos, illustres ambos: quanquam longè illustrior quidem nepos est habitus, is, cuius nunc vitam & facta conscribimus, cuique propterea Magno cognomen fuit. Igitur factus sacerdos, morum & vitæ seueritatem pariter cum dignitate augendam putauit, naturæ sapientiam imitatus, quæ arbores ipsas, quo se celsius in cælum tollunt, eo altius demissis in terræ radicibus, firmiores reddit. Sacerdotij autem quis dubitet solidissimas esse radices, integritatem vitæ, misericordiam, pietatem, continentiam, sobrietatem, reliquasque virtutes id genus, quibus potissimum propius ad Deum acceditur? Itaque corpori suo bellum indicit, non quod illud necaret, aut contereret, sed quod domitum & omni petulantia exutum, redigeret in seruitutem. Igitur somno, & quotidiano cibo, quantum ratio permittebat, detrahit, ieiunijs, nocturnisque, vigilijs solito plus indulgens, vino parcissimo utebatur, sapiens aqua sola contentus: Veste si non fordida, ut hypocrita & vanus ostentator, nulla tamen conspicua luxu deinceps est usus. Crebrior illi fuit ad delubra aditus. Nulla penitus, nisi sacrarum literarum, lectio. In vultu & gestu modestia maior. Sermo rarior, & grauis quidem, & qui nihil haberet inanitatis & fuci: ut his præditus ornamentis, videretur in corpore mortali immortalium vitam degere.

Prophetia eius de S. Nicolao.

Solidissimæ sacerdotij radices.

Nicolai abstinentia, ieiunia & vigilia.

Vestium eius modestia & humilitas.

Cap. 5. Præfectorio monasterio, ab auunculo constructo.

Per id aut temporis Nicolaus auunculus templum nobile, sub sacra Sion nomine struit, eique pari dignitate monasterium addit. Cui cum de præficio gubernatore pro rei amplitudine cogitaret, visum est, id negocij nepotis curæ sapientiaque committere, tum ut admirabiles eius virtutes usu & exercitatione vegetiores redderet, tum gubernaret. Nepotè itaque præfecit, eique plurimos præstantes adiungit monachos, ut velut in remilitari, & Imperatorè exercitum, & exercitum Imperator pari virtutum cultu & volutate haberet. Hoc itaque munus ita Nicolaus administravit, ut dignitatem monasterij gubernatoris præstantia facile superaret. In eoque perstitit, quoad ipsius visendorum sacrarum locorum gratia in Palestinam est profectus. Quod iter paulo post

SURI

geben
Nobis

EVIT

5

post plusculis attingemus. Sed me iam video de narrationis semita declinasse. Prius enim, quam de monasterio dicerem, erat de parvum interitu, & hereditatis distributione dicendum. Quem locum nunc paucis absolvamus. Parentes eius in illius pestilentia vastitate, quæ Lyciam ea tempestate depopulata est, intra triduum morientes, heredem illum testamento instituunt. Quorum mortem omni officio accipere ita est profectus, ut nihil ommitteret, quod ab amantissimo filio parentibus optimis præstari par sit. Hereditatem igitur adiens, & non tam possessorem se, quam hereditatis dispensatorem relictum intelligens, cœpit, non quomodo patrimonium auget, (id quod plerique omnes mortales faciunt) cogitare, sed quo pacto patrimonium seminando, vberior sibi frugem in cælo colligeret. Quid enim aliud agat vir constans & sapiens, qui ab incunte ætate funditus ex animo terrenas eiecerat cupiditates, nisi ut duriore iam ætate contemnat, quod teneris annis animo magno & excelso contempserit, nè vitæ præclara exordia à succedentis ætatis actionibus dissentirent? Itaque non ad congregandas diuitias, sed ad congestas dispersit, animum appulit, ut nil aliud patula manus, quam egenum & pauperem cogitaret. Cæterum quomodo tellus ipsa omnium longè liberalissima, herbis, frugibus, arboribusve sic alimenta atque vitæ præsidia porrigit, ut nemo quidem omnino id sentiat: ita noster hic egenorum alumnus, clam quidem, & nullo sciete mortalium, misericordiam suam incredibili studio in pauperes exercebat. Cuius reliquas elemosinas intelligemus facilius, si hoc vnum è pluribus celebre illius factum subijciemus.

Parentes eius pestis tollit.

Liberalis est in pauperes, sed clam.

Fuit Patæ vir genere nobili, qui (ut fert humanæ felicitatis fragilitas) ab honoribus in contemptum, à diuitiis in egestatem deciderat. Ei erant tres filii, corporis formæque venustate, & morum elegantiâ longè præstantes, virgines omnes, & quarum ætas (si patris calamitas non obstitit) nuptias flagitaret. Has inops pater, omnium rerum egestate calcatus, non modò viro tradere, sed ne alere quidem quoquo pacto poterat: neque spes vlla miserum hominem solabatur, qua quoridie crescentis inopia vim perferret. Heu rem dictu fœdam, heu quò mortalium mentes insuperabilis vis egestatis impellit? Terrum, atrox, immane facinus patrem (paternæ pietatis memorem ne, an immemorem potius dixerim?) exagitat filiarum decus, ac pudicitiam deferentem, ut natis esurientibus non deesset. Cœpit enim de illarum virginitate alienè prostituenda libidini cogitare, ut turpissimo & flagitioso questu vitam pereuntis familie tueretur. Iam vesana fames reluctantem patris animum agrè perfrugerat. Iam crudele, & humanis indignum luminibus, spectaculum parabat. Quid enim tam validum est, tamq; munitum, quòd necessitas non prosterneat? Sed affuit de cælo miserator Dominus, qui escam daret timentibus se: qui patris in filias inuitam crudelitatem non pateretur: qui virginum castissimas lacrymas miseratus, à tam fœtido flagitio liberaret. Sed quo pacto id facies, dulcissime Deus, vniuersæ misericordiæ pater & fons, aut quo ministro auxilium tuum oppressæ familie porriges? Angelum profectò tute tibi Nicolaum delegisti, quo nemo mortalium esset, qui tua iussa meliori aut studio, aut cõsilio, aut pietate perficeret. Tua igitur miseratione factum est, ut crudele cõsiliu famulus tuus, nescio quo, nisi te volente, sentiret: cuius animus tum rei atrocitate, tum infra pietate commorus, in auxilium periclitantium rotus accingitur. Stimulabant misericordem animum esurientis familie lacrymæ. Stimulabat castarum puellarum prostituenda virginitas. Stimulabat amatis patris misericordia, qui in pudicitiam inuitus agebat, nè in ventrem crudeliter agere videretur. Sed seruus tuus, qua ratione Deus impleat præcepta, non videt. Cum enim iubeas misericordes nos esse, veras tamen sinistram scire, Luc. 6. quid faciat dextera nostra. Ardet animus misericordiæ faciendæ studio, sed humanum sui beneficii testimoniū refugit: quippè qui tibi soli, benefactorum gratissime retributor, plangere conetur. Tantum enim vir Dei ab omni humanæ laudis desiderio abhorrebat, ut quantum cæteri sua maleficia, tantum ipse æste beneficia sua celare studeret. His agitatus stimulis impiger animus, credo, te, Domine, inspirante, intempeste noctis silentio è strato profiliens, auri haud medioce pondus sacculo belle infumum sumit, domo egreditur clanculum, miserandæ familie domum tacitus adit, circumspicit sagaciter omnia: animaduertit tãdem, luna ipsa adiuuante, fenestram apertam paululum: Ea cubili inseruiebat, in quo infelix pater membra quieti tradiderat. Tunc Nicolaus pulcherrimam sibi à Deo oblatam occasionem ratus, auro per

Cap. 6.

Nobilis quædam presus inopia, vult prostituere filias.

Psalm. 110.

Luc. 6.

Matth. 6.

Mirè odit sui ostentationem & laudes humanas S. Nicolaus.

ULLS

Leuat ino-
pam nobi-
lis viri.

ro per fenestram immisso, domum se statim proripit. Manè pater, auri comperto miraculo, stupens, cum tanti muneris datorem suspicari non posset, damonũ eam esse, aut callidi cuiuspiam hominis fallaciam putat, adulterino que credit se lusum auro. Indè cum aurum digitis contrectaret, iamque rei cognosceret veritatem, incredibili lætitia gestiens, lachrymas vbertim effundit. Miratur rem, animo versat omnia. Et cum humanum benefactorem coniectare non posset, in Deum hoc muneris transferens: Quid faciam nũc miser, inquit, nẽ tanti beneficij ingratus arguar? Certum est, peccatum meum diluere, & impio me ac nefario scelere expiate.

for. * eruum

Filiam, in cuius pudicitiam crudelissimè sequebã, à foedo periculo eman. Aurum virginem redimat, quæ meo scelere auri gratia perdenda erat. Hac itaque secum reputans, primam ex tribus filiam honesto marito locat. Nicolaus nõ minùs dato, quàm ille accepto munere gaudes, vbi virginem videt à periculo liberatam: Liberabo, inquit, & reliquas. auri que tantundem noctũ, vt antea, per patrem fenestram immittit. Diluculo pater cum secundum aurum inuenisset, vix sui compos, humi supplex sese prosternit. Tum ora pectusque largis irrigans fletibus: Deus, inquit, misericors, esurientium liberalis alumne, fac (quæso) Domine, vt sciam, quo ministro tu flagitiorum meorum periculum sustulisti, vt te, Domine, in illo laudem, te in illo magnificem, te in illo contempler, Domine, qui me iam pridem sanguine tuo redemisti, & nunc auro pereuntem familiam redimis. Ostende mihi dispensatorem hunc tuum, & Angelum profectò in terris, cuius ope ecce secũdam

Fornicatio-
nis crimen
S. Nicolai
sua eleemo-
syna impe-
dit.

quoque filiam, diabolo crudeliter maritandam, sancto cõnubio honestabo. Hac cum dixisset, nõ prius destitit, quàm alterum quoque generum sibi afficiuit, nec minore certè gaudio duplicis coniugij celebrati, quàm ipse tertij quoque propediẽm celebrandi. Iam enim tantum sibi de Deĩ misericordia pollicetur, vt sese putaret tertix quoque filix dotem tenere manibus. Itã ab inferno creptus homo, noctes diesque perpetuos ereptoris sui desiderio æstuabat. Statuitq; noctes insomnes per excubias ducere, quoad, quisnam esset hic, exploratum haberet. Nec minùs admirabilis noster, tertiam quoque filiam nuptijs tradi cupiebat. Profunda itaq; nocte veniens tacito (vt affolet) pede, per eandem fenestram tertiam introiecit dotem. Ac per uigil pater decidentis auri strepitu monitus, quanta potest pedum velocitate profiliens, Nicolaum tandem fugientem assequitur, comprehendit, tenet, atque illius pedibus aduolutus, redemptorem suum, adiutorem, saluatorem perẽitium animarum flens gaudensq; compellat. Nisi enim miserationes tuas, inquit, misericors excitasset Dominus, dudũ iam periẽrat infelix cum tribus infelicio ribus natis pater: sed clementissimus Dominus per te saluauit nos, & à crudeli peccati casu

Psal. iij.

liberauit Dominus, suscitans in opem e terra, & de stercore erigens pauperem. Talia lachrymantem, beatosq; osculatam pedes, Nicolaus ægre compefcuit: qui cum beneficium suum quanta potuit humilitate attenuasset, multis tandem adiurationibus, vt rem nulli mortalium patefaceret, frustra precatus est. Vna igitur hæc ex innumeris propè misericordis hominis huius eleemosynis. Quod si reliquas quoque recensere pergemus, quotiès indigentibus opem tulit, quotiès pauit esuriẽtes, quotiès alieno grauatos ære leuauit, immensi propemodũ laboris id fuerit.

Multa S.
Nicolai in
egenos be-
nignitas.

Cap. 7.

Postea verò quàm perfecta iam & absoluta viri virtus illum maiore Dei familiaritate dignum effecit, cepit eum solitudinis cupiditas ingens: in eo que desiderio diutius immoratus, statuit tandem ab omni hominum cœtu secedentem, in abditam aliquam eremum sese recondere, vt remotior mundo, Deo fieret propior.

Eremi en-
comium.

Eremus enim quietis atque tranquillitatis animi optima parens & nutrix: comes verò atque tranquillitas cogitationum, diuinãq; cõtemplationis fructifera radix, certa q; pronuba cum Deo coniugij spiritualis. Itaq; cum veteri viuendæ Palæstinæ desiderio teneretur, vbi Saluator noster ante Crucẽ inter mortales versatus est, nauim in Aegyptũ redituram conscendit, vt indè ad loca sancta profectus, solitum diuise deinde dicaret. Sed Palæstina & eremo intermissis, nauigationi ipsi paululum indulgeamus. Igitur e portu tranquillo cælo soluente, rectã in Aegyptũ enauigant.

Nicolaus
peregrina-
tionem ad
sancta loca
suscipit.

Cum autè docti nauitæ nihil aduersi suspicarentur, quos tamen diuturnus vsus futurarum tempestatum preciosos solet facere, Nicolaus illis horrendas ventorum, turbinumq; procellas imminere prænuñciat. Etenim videre se, ait, humani generis hostem iratum, nauim stricto gladio ingressum, atq; rudentes, omniaq; simul mãli & clauis retinacula concidere cupientẽ, molientemq; nauim, quasi rapidis vorticibus circum-

SURJ

geben
Nobe

RVII

5

circumactam, in profundum cum viris ipsis demergere. Vix ea fatus erat, cum de-
 repente, quasi signo dato, vehemens atraque vis tempestatum exoritur, vndique
 horrendo fragore erumpunt turbines, mare vertitur funditus, tolluntur fluctus in
 celum, trepidi nautæ subito metu perterriti, ad genua se Nicolai prosternunt:
 orant, miserè periclitantibus opem ferat, Dei auxiliū pro se impleret, quibus nul-
 la reliqua sit spes salutis. Tunc vir Dei confidere illos iubet, ac breuè hoc periculo
 liberatum iri, modò iactent spem suam in Domino, qui saluos facit sperantes in se.
 Post cum paululum orasset, (mirabile dictū) sedantur fluctus, turbines in leuem
 auram dissoluuntur, lux atram caliginem dissipat, & iam vndique læta tranquilla.
 que pereuntibus dies redit. Tum nautæ à lachrymis in gaudiū versi, ex animo gra-
 tias cum Deo, tum admirabili famulo eius habere fatentur, duplici viri admiratio-
 ne commoti, quod & futurum prædixisset periculum, & præsens tam faciliè sustu-
 lisset. Auxit autem illorum admirationem insequētis quoque rei miraculū. Con-
 scendat nauta supremum antennæ cornu, vt solutos carbasi funiculos religaret.
 Is dum incautior descendere pergit, & manus illum falleret, magno lapsu super na-
 vis tabulata corruit, contusum corpus iacet exanime, & sine dubio è vita migrarat.
 Tum Nicolaus misericordia vehementer motus, defixis in cælum luminibus, ora-
 uit intentiū. Indè rediens, vt primū cœpit illum lachrymans contractare, mor-
 tuus quasi è leuissimo somno excitatus resurgit, & corpore vt prius integro, ad ob-
 eunda munera nautis redit. Post hæc vir Dei pandere illos vela iubet. Illi toto sinu
 flantem à tergo Corum accipiunt, nec prius illos felix deseruit aura, quam Alexan-
 driam adducti sunt. Ibi nautæ peruulgatis, quæ viderāt, miraculis, ciuitatem incre-
 dibili huius viri visendi studio excitant. Hic bone Deus, multa per seruū tuum mi-
 rabilia Aegyptijs ostendisti. Et erat operæ præcium, magnalia illa tua, Domine vir-
 tutum, singula recensere, nisi hoc esset negocij nimis longi. Magnus etenim factus
 agrotantium hominum ad eum concursus, magnus calamitosorum opem peren-
 tium, magis ab immundis spiritibus vexatorum, magnus mœrentium, & infestis
 fortunæ casibus laborantium. Sed quis, donorum largitor Deus, quis, inquam, æger
 non sanus abscessit? Quis mœrens non lætus? Quis arreptitiū non mundatus? Sed
 quid hæc ad te, Domine, qui fecisti cælum & terram in intellectu? Non tuam igitur,
 incomprehensibilis Deus, omnipotentiam admiramur, sed ministrum hunc
 tuum, quem suæ virtutis merito, viuentem mortuumque per omnia secula nouis
 quotidie signis clarescere voluisti. Hūc iurè miramur, hūc vniuersus orbis immor-
 tali gloria dignum laudat & extollit. Tuā tamen hæc laus est, Domine, quia sine te
 laus ista non esset. Sed iam reliquum itineris absolvamus.

Ex Aegypto itaque soluens, & in Palsinam, vt constituerat, veniens, ascendit in
 Golgotha, vbi pro salute generis humani Christi patibulum fuit. Indè cum ad di-
 uinæ Crucis lignum venerandum incederet, & nox illum interceptisset, ferunt san-
 templi fores tunc clausas venienti vltro cum fractis vectibus paruissè. Nec mirum
 id quidem, quippè cui cæli ipsius patebant portæ. Non enim caruit cumulata mer-
 cede ista profectio: vberiore enim spiritus sancti gratiam, maioraque deinceps
 omnium virtutum atque signorum dona perpetuò eum habuisse accepimus. In
 Palsina igitur, quantum par fuit, moratus, in solitudine sese colligere parat. Cæ-
 terum Dominus, qui ciuitatem supra montem positam abscondi verat, & ardētem
 lucernam poni sub modio, illi per visum semel atque iterum imperat, vt ad oues,
 quas reliquerat in Sion, confestim redeat. Quod vbi diuinum id esse mandatū ma-
 nifestè apprehendit, seipsum abnegans, colla impiger diuino iugo submittit. Nauē
 Alexandrinam cōduxit precio, cum qua è Palsina in Lyciam remearet. Ast eum
 improbi nautæ dolo fallere aggressi, suæ propè dederūt pœnas improbitatis. Nam
 sumptu mercede, cum è portu soluisent, non quò pepigerant, sed Alexandriæ pro-
 ra obcurrunt. Jam erat in conspectu patria illorum tellus, cum repens exorta pro-
 cella, clauo antennaq; cōfractis, vltimum illis exitiū minabatur. Tunc nautæ con-
 fici periculis suæ, ignoſci sibi postulant, & supplices, vt deindè pro sua exorer salute,
 magno flagitant studio. Miram dictū rem. Vix illi sermouem compleuerant, cum
 subito vis omnis tam sœuæ tēpestatis compressa resedit, & nauis, nouis surgentibus
 austris, in Lyciam pulsa applicuit. Descendens itaq; Nicolaus, sese ad monasterium
 conferret, quod auctulus eius, vt paulò antè dicebamus, sub nomine sacræ Sion, ma-
 gnis adificarat sumptibus. Eum fratres incredibili gaudio excipiunt, amplectuntur,
 osculan-

psal. 16.
 Precibus
 suis sedat
 tempesta-
 tem.

Excitatus
 mortuum.

Multa Ale-
 xandriæ fa-
 cit miracu-
 la.

Cap. 8.
 Venit in
 terram san-
 ctam.

Nota fru-
 ctum pere-
 grinationis
 ad terram
 sanctam.
 Matth. 5.

Mirè sedat
 tur tempe-
 stas.

ULLS

ofculantur, & quasi Angelum à Deo sibi redditum, venerantur. Hunc sibi locum Nicolaus, quasi tràquillum aliquem portum delegerat, in quo à turbulentis mundi actionibus ad contemplandam futurę vitę felicitatem conuersus, deinceps quieturum sese sperabat. Sed breuis admodum ea spes, eaque quies fuit. Non enim passus est, qui omnia sapienter gubernat, Deus, vt locupletissimus iste omnium virtutum thesaurus humi lateret defossus, ex quo erat futura secula innumeris beneficij ditaturus. Voluit enim, vt magnum hoc lumen, quod ipse immensa sua accenderat prouidentia, super magnum erectumque candelabrum suis radijs vniuersum orbem per secula illustraret. Itaque dum in secretiorem aliquãdò locum sese orandi cõtemplandique gratia, vt insueuerat, receperat, vox eum de celo alloquitur: Nicolaus, ad mundi, inquit, palæstram tibi recundum est, si meam coronam experis. His verbis exterrito, cogitantiq̃ue, quidnam vox ista portenderet, iterum vox eadem acrius intonans: Nicolaus, inquit, non hic est ager, in quo fructum, quem ex te flagito, proferas. Ad homines redi, vt in te nomen clarificetur meum. Tunc hac voce Nicolaus planè sibi imperatum à Deo intelligit, vt, relicto ocio, ad deferendum miseris mortalibus, quam possit, opem redeat. Hic cum Deo parandum existimaret, diuque secum versasset animo, in patriamne, ac inter nos, an alio terrarum orbe sese habiturus reciperet, fecit tandem humanæ laudis odium atque contemptus, vt neglecta Patara, & suis, Myras, vbi nemo quisquam illum nouerat, commigraret.

Audit cœli
tū vocē S.
Nicolaus.

Itē secūdo.

Cap. 9.
Myra, Lyciæ
metropolis.

Fortè autē fortuna per eos dies Myrensis pontifex è vita migrarat, cuius rei gratia (quoniam ea ciuitas Lyciæ metropolis erat) prouinciales Episcopi, quos suffraganeos vocant, frequentes illò conuenerant. Ibi de sufficiendo antifite actum est. Tum diuino operante spiritu, incredibilis quædam cupiditas cepit non Episcopos modò, verum etiam vniuersum clerum, vt sanctissimum atque ornatissimum aliquem præfulem sedes illa pro sua dignitate, amplitudine atque gloria, consequeretur. Quod tametsi multi præstantes viri nominabantur, non tamen vnusquisque facillè ostendebatur, in quem huius concilij suffragia consentirent. Ità cum varia (vt in conuentibus hominum fit) studia eorum essent, variæque sententiæ, placuit tandem precibus, omnique supplicationum genere orari Deum, vt reuelaret, quilibet esset huic obeundo muneri deligendus. Magno studio diutius oratum est, nec ieiunia etiam, nec pleraque pietatis opera defuerunt. Tandem de celo Dominus, non tam precantium meritis, aut sedis dignitate, quam huius immensi luminis partefaciendi gratia, voces eorum exaudiuit, præficiendumque antifitem vni ex suffraganeis Episcopis venerando senio & vita præstabili reuelauit hoc pacto. Huic enim antelucanam cum cæteris Episcopis orationem faciendi, apparuisse quendam ferunt habitu augustiore, quam humano, eique imperasse, vt ab oratione confestim ad templi excubias se conferret, & quem primum in templum venientem deprehendisset, illum esse, ad quem diuino cõsilio Episcopatus & Ecclesiæ gubernacula deferantur, hominiq̃ue Nicolao nomen esse. Hæc iste cum cæteris Episcopis nunciasset, visum est omnibus ità fieri, quemadmodum Episcopo sanctissimo reuelatum fuerat. At nè qua posset humana suspicio Dei voluntatem labefactare, omnisque tolleretur huius rei in fraudem nunciandæ occasio, decretum est, vt nemo quisquam omninò de templo ante rei finē egrederetur. Tum omnibus ad orationem conuersis, hic vnus ad exequenda Dei mandata pro templi foribus excubabat. Habebar suspensos omnes (vt est humanus animus sollicitus futurorum) huius tantæ rei, diuiniq̃ue iudicij expectatio. At Nicolaus media nocte ad confitendum tibi, clementissime Deus, de more surrexerat, ignarus certè voluntatis tuæ, cui tamen se rotum addixerat. Et cum in tuis laudibus, vt solebat, nocturna silentia absumpsisset, antequàm primos radios rutilans aurora diffunderet, ortumque solis agris mortalibus nunciaret, in templum, te inspirante, Domine, securus ire pergit. Quò cum primus omnium aduenisset, explorator iste diuorum iudiciorum ingredienti Nicolao templi vestibulum, Siste gradum, inquit, fili mi: dic, quæso, quibus es, quòve nomine voceris. Tum vas istud electionis nil tale suspicans, mansuetè verecundeque, Peccator, inquit, sum, & feruus inutilis, nomine Nicolaus. Tum ille vultus & morum grauitatem, verborumque modestiam conspicatus, & viri pretereà nomen sibi cælitus designatum, non dubitauit hunc illum esse, quem diuino visio futurum Episcopum prædixisset. Non erat enim necius, in quos soleat Deus respicere.

S. Nicolaus
diuinitus
declaratur
Myrarum
Episcopus.

Media nocte orare
confuevit
S. Nicolaus.

SURJ

gber
Nobe

RVII

5

respicere, in mansuetos videlicet, & humiles corde. Itaque incredibili plenus gaudio, sicut qui inuenit spolia multa, aut in absconditum agri thesaurum incidit, Sequere me, inquit, fili mi: & apprehensum dextera, ad reliquos introducit Episcopos. Illi audita re, nouum Episcopum non humano certè, sed planè diuino suffragio declaratum, insolita quadam veneratione excipiunt, venerantur, Deoque laudem & gloriam decantantes, in medium templi statuunt, non tam reluctantes, quam noui huius velut prodigij stupore vix compotem suū. His continuò promulgatis, (Quid enim est ocyus fama rerum præsertim admirabilium?) ad tantæ rei spectaculum innumerabilis propè confluit multitudo. Tum surgens Episcopus ille, qui visum haberat, docet, quàm chari habendi sunt, quàm ve à populis honorandi rectores animarum, illi præsertim, à quibus iuste, sanctè, humaneque gubernarentur, nihilque propè dùm felicius esse illa ciuitate, cui istiusmodi antistitem habere contigisset: propterea letari oportere Myrensem populū, & Deo perquam maximas habere gratias, qui cum esset præsullem consecutus, à quo planè sperare liceat, quicquid ab optimo atque sanctissimo pontifice expectari par sit. Neminem enim dubitare oportere, hunc virum esse omnium virtutum arcem atque thesaurum, & iucundissimum spiritus sancti diuersorium: qui non humano consilio, non Episcoporum suffragijs, non cleri, aut populi electione, sed sola Dei miseratione sit pontifex declaratus. Indè omnibus, quemadmodum euenerat, accuratè expositis, abire illos leto animo iubet, & gratias vnumquenque Deo pro immortalis ac inestimabili beneficio reddere: se cum ceteris Episcopis ad vñtionem nouitij pastoris iturum, quem spiritus sancti dignis inuictum manifestè iam perspiciant. Cùm dicendi Episcopus finem fecisset, vniuersus hominum cœtus in lætitiâ lachrymasque profusus discedit, synodus frequens ad noui præsulis vñtionem conuenit. A quo magno tandè labore impetratum est, vt se pateretur inungi, tum magistratūs magnitudine, tum virium suarum, vt ipse putabat, imbecillitate deterritum: quanquàm Dei hoc esse imperium, multifariam planè cognouerat. Quo igitur die Myrensem thronum conscendit, secum ait: Hic dies, Nicolae, hic locus mores alios affer: iam non tibi, sed alijs est viuendum, quandoquidem alijs viuere, hoc est profecto sibi ipsi perquam maximè viuere. Ille cum sibi videretur cleri populi que vitia partim corrigenda, partim tollenda esse, non solum Deo, vt antè, sed hominibus quoque vitam suam palam faciendam esse putauit, vt illi exemplo sui facerent, quod prece, aut imperio, aut ratione fortassis facerent noluissent. Erant eius pristini mores, vt iam expressimus, absolutæ virtutis & formæ, atque accurata quadam castigatione compositi. At quoniam alia est priuati hominis ratio, alia magistratum gerentis, vitam omnem, moresque pro magistratūs dignitate transformandos esse putauit. Igitur in omni corporis cultu maiore, quam antè, in curia & negligentia fuit. Nihil erat in eo venustum, nihil elegans, nihil accuratum, præter mores, viuendi que disciplinam. Vestis plus solito vilis atque neglecta, in qua nullus esset omninò nitor, aut fastus, sed castigatæ potiùs humilitatis & modestiæ significatio. nec enim alio quoniam pacto poterat sapientiùs, aut faciliùs sacerdotum in vestitu luxuriam amputare. Nam quis tam impudens fuerit, qui priuatus preciosam & nitidam vestem non erubescat, cùm magistratum amplissimum viderit vulgariter & negligenter indurum? Ego præterea sic arbitror, indumentorum splendorem hunc, & plusquàm regium luxum, quo nostri antistites nunc vtuntur, aut nullis ecclesiasticis, aut his solummodò magistratibus conuenire, quibus nulla excellentis virtus auctoritatem vendicet, aut venerationem: vt quod propria luce non possunt, externo fulgore oculos vulgi perstringant. At in quo vniuersæ honestatis ac modestiæ eluceat species, maior certè gloria est, atque hominum admiratio ex veste vulgari. Semèl edebat quotidie, & vesperi quidem, vt publicis negocijs, quæ pro magistratūs amplitudine magna erant, multa que, diem licentiùs commodaret. Nec tamen publico vacabat munere, quandoquidem triclinium eius, suo consilio aut ope indigentibus patebat semper, & cœna sapiùs pro negociorum opportunitate interdabatur. Cibus erat eiusmodi, qui ad ieiunitatem & abstinentiam, quàm ad firmatatem, potiùs inuitaret. Carnes ab ineunte ætate ita dimisit, vt illas nunquam in omni reliqua vita resumpserit. Non plus vno ferculo cœnauit vnquam, nisi hospitum gratia, quorum dignitas aut affluentiore escam, aut delicatiorer expecteret. Nunquam sine sacrorum librorum lectione cœnatum est. Post epulas vero grauis aliquis sermo, sanctissimo atque doctissimo conuentu dignus, induce-

Esa. 66.

Myrensi populo S. Nicolaus commendatur.

Vngitur & ordinatur Episcopus.

In Episcopatu quales eius vestes fuerint.

Semèl tantum vescitur quotidie.

Ffff batur.

I U L S

batur. Nam sacerdotes aliquot eruditione & vita probatos, perpetuos sibi contiuas delegit, à quibus suauiore aliquo animi cibo aleretur. A mensa in cubile semisatur sese recipiens, totus in caelestium contemplationum campum diffundebatur, & animum diurnis alienisque curis distractum, nocturna meditatione collectum refouebat. Cumque inter has delicias aliquantum noctis assumpisset, membra tandem humi demissa, somno tantum indulgebat, quantum ad perferendum diei labores fat putabat. Indè surgens, socios aduocabat, quibuscum antelucana oratione resumpta, inter psalmos & hymnos aurora expectabatur. Tum vnà cum sole in templum prodiens, diuina exolvebat officia: A quibus ad pascendum curandumque gregem, reliquum lucis accommodabat. O Antistitem admirandum, & ab Ecclesia merito Magnum cognominatum: qui vtranque vitam ita complexus est, vt nunquam à diuinarum rerum contemplatione negocium, aut à negotio contemplatio laederetur.

Humi cubat.

Vtrique vacat vitæ, contemplatiuæ scilicet & actiuæ.

Cap. 10. Quales pastores suis præfecerit.

Erga subditos miramur humanitas.

Pro dandis elemosynis accipit mutuas pecunias.

Magna paupertas eius.

Synodus episcopalis.

Perit à Deo absolutioe pastorali

Vt autem suorum morbi facilius sanarentur, medicos ad eam rem præstantes magno studio vndique conquisiuit. Nam primùm omnium id curauit, vt vnaquæque ex suis ecclesia, eius generis rectorem haberet, à quo, exemplo, atque doctrina, atque studio vitia populi tollerentur, prauis corrigerentur mores, virtutum atque religionis cultus induceretur. Ijs medicis vtebatur, ab ijs disciebat quotidè, si quid insignem animis, corporibusve vspiam locorum suorum esset, quod suum auxilium, aut præsentiam flagitaret. Incredibile autem est, quanto studio & charitate opem suam quoquo modo laborantibus impartiebat. Non labores vlli hominem fatigabant, non sumptus deerat, quo oppressos aliqua siue corporis, sine animi mole leuaret: animo grauius laboranti medendo erat impiger iste, & longo, si oportebat, confecto itinere, accurrebat. Iacebat quispiam ægroto corpore pauper & egenus, nunquam, quantum necesse fuerat, rerum & pecuniarum in hominis auxilium defuit. Non enim à Myrensibus tantum, verum & à vicinis vrbibus, haud parum argenti, in elemosynas dispertiendi, quotidè ferebatur. Quòd si necessitas aliqua occurrisset maior, quam vt ei posset præsentem pecunia subueniri, ab diuite aliquo misericordie, quos multos habebat in promptu, pecuniam vel mutuo, vel dono accipiebat. Nam præter necessaria corporis operimenta, & supellectilem tenui vitæ peropportuna, nihil ei reliquum erat, quod vel pignori, vel venum posset dari. Nam etiam, quos legebat libros, mutuo petebantur. Ità semper voluntariam paupertatem omnibus diuitijs facile antetulit. Hoc autem elegans in eo, atque præcipuum fuit, quòd cum perfacilis eius ad omnes, & omnium itè ad eum accessus esset, amplitudinem tamen & dignitatem magistratus ità retinuit, vt dignus pro sua grauitate videretur, qui non modò Lyciam, sed multas quoque prouincias gubernaret. Habebant Myrenobiles quosdam matronas, vita, moribus & religione præstantes, quæ se totas ad misericordie contulerant studia. Ijs Nicolaus (quoniam sexus iste ad eiusmodi obsequia muneribus videtur impigrior) quasi exploratoribus & ministris vtebatur, quibus vincis, ægrotantibus, egenis, indigentibus omnibus opem ferret. Nec ei deerant graues aliquot ciues, à quibus disceret, si quid in ciuitate fieret tum publicè, tum priuatim, quod sua sui que magistratus cognoscere interesset: vt ea cogitatione posset aut nascentibus malis occurrere, aut iam natis remedium adhibere. Haud multo autem postea, quam Episcopatum inuuit, prouincialem habuit synodum, in qua pleraque multa, tum ad Dei templorumque cultum, tum ad vitam moresque cleri, decreta præclare & sapienter instituit, partim vetera corrigendo, antiquandove: partim noua condendo, quibus vniuersa prouincia Lycia vteretur. Atque quotannis prouincialia concilia, quoad vixit, Calendis Septembribus conuenere, in quibus de institutis ac disciplina cleri, deque omni Ecclesiarum statu accuratissimè agebatur: nec improbis censuræ ac poenæ deerant, nec bonis faces, quibus ad meliorem vitam accenderentur. Initio autem magistratus sui ferunt, cum exoluedi officij, debiti que reddendi magnitudinem formidaret, eum lachrymis & gemitu Deum sapius intentissimè deprecatum, vt ab se intolerabilem hanc molem tollereret. Nam cum hinc animaduerneret, de singulis sibi subiectis, qui innumerabiles propè erant, sibi reddendum esse rationem, illinc vires suas (quanquam erant magnæ, validæque) nihil pro sua humilitate existimaret, in desperationem satisfactionis adductus, animo incredibiliter angebatur, atque sapius ob id cum vberibus lachry-

SURI

g ben
Nobis

EVIT

5

DE S. NICOLAO MYRENSI EPISCOPO.

lachrymas effudisset, vocem tandem audiuit de cælo in hæc ferè verba: Nè timeas, Nicolae, vt à me, mea negocia fideliter gerens, ingratiè desituaris. Hac voce maximè recreatus, & spem suam omnem in Deum conijciens, opem sibi a Deo pollicebatur: sed ita pollicebatur, vt omnia tamen à seipso petenda putaret, quæcunque opera & consilio præstare potuisset. Sciebat enim Deum eos non iuuare solitum, qui seipso negligenter deseruissent. Itaque vires suas omnes tum animi, tum corporis, ad gerendum id negocij explicauit. Quas cum (vt dicebamus) imbecillas existimaret, duos sibi quasi consiliarios adiungit, Paulum videlicet Rhodium, & Theodorum Acalonitram, viros in omni Græcia celebres, & quibus explorata virtus, atque doctrina, & diuturnus præterea rerum vsus, auctoritatem pepererat. Horum fide atque consilio priuatim, publiceque plurimum utebatur, à quibus ita sciebat se diligi, vt nihil illi magis in eo cuperent, quàm vt Deo placeret quammaximè. Ad eorum itaq; sententiam quasi ad fidele aliquod speculum, proprios ornabat mores, & ad magistratum aptos accommodabat. In obscundis insuper Episcopatus negocijs, si quid paulò difficilius iudicandum, agendumve accidisset, hos sibi continuo adhibebat, cum quibus de re ipsa statueretur.

Interea vetus humani generis hostis, ira crescentis Christianæ religionis feroces animos Diocletiani Maximiani que solito atrocius instigat, crudelioremque, quàm antea, persecutionē parat. Veniunt itaque ab Imperatore edicta in omnes, qui Christianam fidem profiterentur, quibus carceres, tormenta, vincula, postremò truculentamors indicebatur. Hæc cum Myris publicè legerentur, aderant pariter Imperatorij carnicifces, Christianis non obtemperantibus extrema omnia minitantes. At contra Nicolaus pastor intrepidus, acerrimusque Christiani gregis propugnator, fidelibus omnibus clypeum sese præstat, & Christi fidem, quanto potest ardore, vbi que intonat, liberi profectò atque sanctissimi pastoris officio fungēs. Tum vrbs Præfecti agrè ferentes contemni ab eo regia mandata, illi, nisi desistat, decernunt supplicia. At Nicolaus (perquam enim erat martyrij cupidus) cōtemptis minis, acriter tum insurgens, tandem vincit in lōginquas custodias abducitur, in quas & Christiani multi ex varijs ciuitatibus erant coniecti. Vbi non parùm aui omnibus incommodis captiuitatis affectus, tanta mentis constantia ac firmitate fuit, vt cum inter delicias vitam degere arbitraretis. Nec exemplo modò, verumetiam assiduis cohortationibus imbecilliores adiunabat socios: & velut agricola bonus teneras plantas religionis & pietatis riuulis irrigabat, vt eorum radices in fertili stabili que solo defigeret. Robustiora verò pectora ad martyrium inflammarè, ardorem illis & spiritum addere, quàm *preciosa esset in conspectu Domini mors sanctorum eius, disserrere, & prædicare quotidie, nil que omittere, quò illi celsò firmoque animo breuem hanc miseramque vitam pro beata illa & immortalì contemnerent, non cessabat.

Interea verò benignus Dominus de cælo suum populum miseratus, qui solem post tenebras, & post tempestates tranquillitatem solet feruis suis inducere, dissipare proptinus, ac perdere crudelia sceptrà parat, ac sui nominis inimicos de medio tollere, Diocletianos scilicet, & Maximianos, & quotquot cum eis suo populo impiè præferunt. Erigit autem cornu salutis plebi suæ, & cælesti Crucis signo Constantinum, Constantij & Helenæ filium, aduocat ad Romanum Imperium. Ille non ignarus, quinam hic esset, à quo cælitus vocaretur, omnem spem suam in eum conijciens, Maxentio confestim exacto, dignitatem nominis Christiani in propria maiestatis solium exalcauit, vertitque priorū lætitiarum Imperatorum in luctum. Tum per orbem edicta profert, quibus iubet, idola & gentium delubra euerti, solui eos, qui pro Christi nomine victi essent, instaurari Christianorum sacra, templa refici, & pristinum ornatum resumere. His Constantini edictis vbi que promulgatis, Christi confessores soluti, vnusquisque in patriam suam redit. Sicque Myrensis populus pontificem suum recipiunt, martyrem profectò voluntate ac desiderio, atque incruentū athletam & bellatorem. A quo cum cælitus collata sibi dona miris modis exercerentur, tanta creuit apud populum de illius virtute opinio, vt iam planè miraculo omnibus esset. Hic cum videret dæmonum delubra quædam, nonnullasque gentiliū aras adhuc ad eas confluere, atque id mali serpere quotidie latius, incredibili ardore successus insurgit: & vndique Dei verbum prædicans, vbi idolorum aram quampiam conspexisset, funditus euertebat, nulli parcens, neminem metuens, nihil nisi de Dei gloria,

Diuinitus confirmatur.

Quorū consilijs plurimum vsus fit.

Cap. 11. Persecutio leuissima Ecclesiæ.

S. Nicolaus ducitur in custodiam.

Animarū captiuos suos. Plal. 115. *preciosa

Cap. 12.

Constantinus restituit nobis rem.

S. Nicolaus redit ad suos.

Eius virtus omnib' miraculo est.

I U L S

hominumque salutē sollicitus. Sicutaque omni dæmonum cultu eiecto, puram gregi suo tranquillitatem & requiem comparauit.

Cap. 13.

Hæc cum Christi miles, immò Imperator & dux, aduersus principes tenebrarum non minùs feliciter, quàm fortiter auderet, cepit continuò illum libido, quatenùs ne ab ipso Dianæ templo abstineret: facinus siquidem desiderandum potius, quàm sperandum. Erat enim ædes hæc admirabili pulchritudine, & magnitudine singulari, & quæ à Myrensi populo inter primaria vrbis ornamenta præcipuè coleretur. In

Emerit funditus Dianæ templum.

hanc igitur cum robustissima iuuenum manu impetum faciens, non solo illam, vt cæteras, æquasse contentus, fundamēta quoquè radicibus euulsa difecit, nullo prorsus ciuium obistente. Horrenda res erat, profligatorum dæmonum audire vultus, immurmurantium, terribiliq; stridore inclamantium: Nunc se per iniuriam è sedibus proprijs eijs, atque fugari. Hic itaque triumphus armis eius & militiæ aduersus infideles finem fecit, non autem animo, corporiq; in alienum auxilium exercendo, aut mirabilibus faciendis. Quæ quoniam multa sunt, non omnia idcirco silentio patiemur obrui & obliuione: sed strictim pauca attingemus, si priùs ostenderit, qualem se ipse præstitit in illo celebri, & omnium nobilissimo Christianorum conuentu, qui tum Nicææ est habitus. Constantino igitur, qui primus Christianorum cultum in vniuersam suam ditionem induxit, Romanum Imperium gubernante,

for. * Syluester

* Julius, qui summus tunc erat Pontifex, non modò Constantinum, verum etiam ceteros omnes, quibus præerat Imperator, ad orthodoxæ, rectæque fidei ritum & disciplinam assiduè inflammabat. Et cum Arrianus error haud paruum orbis partem occupasset, Pontifex tandè effecit, vt suo, Imperatorisque iussu vniuersale Christianorum concilium Nicæam conuocaretur: vbi dogma incorruptæ fidei Christianorum comitorum firmaretur autoritate, pariterque vt Arrius, Arrianæque fultitiæ sectatores damnati, è Republica Christiana abigerentur. Ei concilio assuerunt trecenti decem & octo Episcopi, inter quos Nicolaus non minor doctrina, quàm vita: neque sermone, quàm opere, in refellendis Arrianis fallacijs iudicatus est. Hæc enim illam acutissima ingenia tuebantur, & viri omnium doctrinarum cultu & elegantijs expoliti, quos contra non modò disputationibus & lingua, verum multo maximè supplicationibus & assiduis ad Deum precibus Nicolaus pugnabat. Ità cum illorum tandè argutias & errores ipse cum cæteris veritatis defensoribus dissoluisset, canonemque ipse & reliqui synodi patres orthodoxæ fidei præscripsissent, hominon videlicet, hoc est, consubstantialem patri & aequalem credendum esse Christum, refarcita scissura Ecclesiæ, indè discedens, ad proprium gregem regressus est: cui neque doctrina, neq; exemplo, neque assidua exhortatione defuit, quò magis omnes ad virtutem, ad mores, ad animi cultum, ad pietatem, religionemque perpetuò concitaret.

Nicenum Concilium sub Syluestro habitum est.

Ei interest S. Nicolaus

Contra Arrianos non lingua tantum sed orationibus pugnauit.

Cap. 14.

Accidit autem ea tempestate, vt terram Lyciam valida vexaret fames, tantaque Myris, alibi que tritici egestas esset, vt iam ad interitum hominum res spectaret. Tum Nicolaus ad horrea Dei, hoc est, ad orationem confugit. Per id autem temporis mercator quidam in terra Sicilia magnam frumenti vim in nauim intulerat, exportandi in Hispaniam, dandique venum causa. Huic noctu dormienti Nicolai simulacrum sese per visum offert: imperat, vt Myras triticum primo statim tempore aduehat, ex eo grande precium relaturus, fidemque verbis, tribus datis aureis, facit. Excitatus ille cum aureos propè, & cubile clausum inuenisset, admonitum se diuino numineratus, Myras sine mora frumentum vehit, preciumque accipit, quod dormienti sibi spononderat Nicolaus. Eo pacto Myræ sæuientis iam inedia vim repulere. Ità cum mercator rem omnem, vt sibi euenerat, cunctis palàm fecisset, Myrenses suum præfulem maiori deinceps, quàm hominem venerari par sit, honore & laude sunt profecuti.

En vt famistorum mectur.

Cap. 15.

Ea tempestate Constantino nunciatum est, ab nonnullis rerum nouarum cupidis, seditionem haud negligendam, in superiori Phrygia excitatam. Tunc Constantinus tres ad eos reprimendos motus legatos mittit: Nepotianum videlicet, Vrium, & Herpilionem. Hi celerè cum armis ad negocium sibi datum profecti, Andriaciama appulere. Id erat in terra Lycia oppidum, subiectum Myrensisibus. Ibi milites aliquandiu aduersa maris tempestate detenti, emèdorum ciborum gratia in terram egressi, tandè (vt est eiusmodi genus hominum rapax, & alieni appetens) ad prædam incolarum sese vertunt: multa rapiunt per vim, plurima temerè deuaftant. Quorum improbitas cum in dies augetur, vicit tandè incolarum patientiam effrenata licentia

SURI

gber
Nobe

RVII

5

militum. Igitur agrum omnem armat iniuria: seditio & tumultus exoritur: & iam in murum eadem vtrinque ruebatur: cum Nicolaus (is enim rem perspiciens, citato pede ad locum venerat) adesse nunciatur. Tum oppidum omne, necnon & ipsi Imperatoris legati, ac milites (tanta erat in omni Lycia Nicolai autoritas atque nomen) depositis armis, venientem Episcopum obuiam progressi incredibili quadam veneratione ita excipiunt, vt nullum penitus tumultus, aut irarum vestigium appareret. Nicolaus rem sedatam animaduertens, benignè legatos congressus, in urbem honorificè perhumanèque inducens hospitatus est. Dùm illi se placatis ventis ad navigandum expediunt, adsunt Myrenses aliquot anxij flentesque: hi ad sancti viri pedes prouoluti, celeritatem & auxilium conclamant contra nequissimi hominis vim atque iniuriam. Eustachium enim Præfectum urbis auro victum, tres innocentissimos ciues capite damnasse, ciuitatem omnem in luctu esse, vnam reliquam superesse in Nicolao spem: qui si affuisset, ille nunquam tam immane facinus in animum induxisset: opus esse maturato: nò citò accurrerit, de capite & fortunis infontium actum esse. Hæc illi cum flentes lamentarentur, vir Dei, diuinæque misericordiæ imitator, rei crudelitate vehementer pœcitus, iter arripit, Constantinique legatos contra Præfecti vim, si oporteat, sibi comites & adiutores adiungit. Itaque cum in locum, cui Leo nomen est, aduolasset, obuios quosdam rogat, si quid de tribus his damnatis ciuibus exploratum haberent. Illi reliquisse eos aiunt, in Cæstoris & Pollucis campo tractos, vt mactarentur. Tum Nicolaus ad locum velox contendit, vt illorum præueniat necem. Iam miseris illos crudelis carnifex tyranni iussu ad portam loci pertraxerat, vbi capite damnatos plecti mos erat. Quò Nicolaus incredibili ardore flagrans cum irrupisset, videt magnam mortalium vim vndique circumfusam, & tres (miserum dictu) manus post terga victos, & lumina linteolo velatos, nuda colla carnificis securi præbentes. O miserum spectaculum, & indignum profecto, quod humanos oculos suæ immanitatis testes haberet. Iam carnifex securim erexerat, & furenti similis, truculentos oculos in miseris ceruices defixerat, nihil aliud quam crudelitatem atque cruorem gestu, vultu, fœdaque voce significans. At diuinus hic noster, vt primum pia lumina nefario iniecit spectaculo, non tumultuans quidem, aut temerarius, sed grauius admodum, & cum seueritate carnificem compellat: Quid agis scelestè? securim contine, simulque accedens intrepidus, & fidutiæ plenus, cum regia quadam autoritate, securim e manibus extortâ abijcit: tribus damnatis lumina & manus reddit, bonoque animo esse iubet. Hæc cum ita fierent, nemo tamen quisquam ausus est ex omni apparitorum turba, non modò Nicolao obsistere, sed ne in eum quidem vel attollere oculos: tanta erat moribus autoritas, gratia atque maiestas, tantaque de illius virtute omnium mortalium existimatio. Rei præterea indignitas illis (vt arbitror) manus & linguam ademerat. Tum tres illi, sanctissimi viri beneficio in lucem resituti, quanta poterant voce cum lachrymis beneficium extollebant, simulque vniuersus campus, in quem facti misericordia ciuitatem propè omnem conciuerat, in eius laudes resonabat. Inter hæc Præfectus urbis cum aduenisset, ei Nicolaus neque obuiam ire, neque venientem inspicere passus est. Tum ille, siue sceleris sui conscientia, siue pœnæ metu, si Constantinus factum resciscat, in pœnitentiam versus, Episcopum benignè concreditur. Ille repulsum seuera increpat voce: Affirmat, hanc se publicam iniuriam non passurum, imploraturumque, non modò vltoris Dei, verum etiam Constantinii iustitiam in eum, qui auro corruptus, magistratum sibi traditum fœdè & crudeliter administrasset. Cumque illi extrema minaretur supplicia, Præfectus vehementius sibi timens, iam non verbis modò, verum & lachrymis supplex sibi veniam postulat omnique pœnitentiæ significatione Nicolaum sibi conciliare studet, in Simonidem & Eudoxium Myrensem principes, iniuriæ culpam falsò transferens. Tum incredibile est, quam ea res charum omnibus hunc virum reddiderit, vt in eius laudes sua multitudine, confestim ea res tota Lycia celebraretur.

Sed iam Constantini legati, confecta re, abeundum rati, Nicolai benedictionem effragant, pulcherrimumque itineris sui viaticum. Ea accepta, benignè dimissi, proficiscuntur in Phrygiam. vbi cum motus illos sapienter composuissent, Byzantium ad Imperatorem regressi, honorificè & perhumanè excipiuntur, nouis honoribus atque donis aucti: quippè quorum opera atque consilio id incendij tutè matureque extinctū esset. Iamque inter primos Constantino chari, & cæteris omnibus illustres & conspicui habebantur. Cæterum hanc eorum felicitatem non diutius

Ffff 3 pertulit

Suo aduentu sedat tumultum.

Eustachius præfectus auro victus tres viros capitali sententia damnat.

Liberat tres infontes homines capitale dānatos Nicolaus.

Seuerè oburgat præfectum crudeliter.

Cap. 16.

IULS

Vide quid pariat liuor

Viri innoxij falso apud Imp. defecuntur.

Verè dona & xenia ofuscant oculos iudicij.

Damnatur ab Imperatore male perituro.

Implorat S. Nicolai patrociniū. Psal. 101.

Psal. 145.

Apparet S. Nicolaus Impatori, iubens absolui infontes viros.

per tulit laudem semper & gloriæ hostis inuidia. Ij enim, quibus erat cum tribus illis de honore contentio, Byzantij prætozem clam ad eunt, conficta in illos crimina afferunt, quòd scilicet illi pecunia vidi, in authores seditionis non animaduertissent, seminaque eiusce mali reliquissent, breui maius periculum paritura. Cæterum accusationem hanc per se infirmam atque suspectam, grandi pecunia pratori data communiunt. Prætor corruptus, ad Constantinum omnia defert, comperta se habere horum peccata affirmans. Tum opinionem Imperatoris de legatorum fide & integritate vicit suspicio, quæ Regum animos facile occupat, ac dominatur. Pratori itaque ab Imperatore datur potestas, Nepotianum, Vrsum, Herpilionem huius accusationis ignaros, vinculis & custodia coercendi. Tum prætor se satis accusatoribus fecisse arbitratus, quòd illos coercuisset, pariter intelligens ficta illa contra infontes crimina fuisse: neque ad quæstiones, neque ad crimina quouis pacto difcutienda accedit. Sic ergò cum aliquantulum xui effluxisset, veriti accusatores, nè, si vincti inopinatò dissoluerentur, periculum patratæ fraudis in suam redundaret ceruicem, ad prætozem redeunt: eum perquam multo concitant studio, vt negocium reorum intermissum resumat, efficiatque vt illi factorum suorum poenas luan: neque sibi, neque prætori conducere, vt illi liberati, acceptam iniuriam viciscantur. Prætor & ipse sibi pro auro ab accusatoribus sumpto metuens, ad Imperatorem redit, vultu, gestu, oculis se malæ rei nuncium venire dissimulat. Tum vbi fandi copia data est: Legatos, ait, nondum odium suum satis expleuisset ex his, quæ contra Imperij maiestatem gefissent in Phrygia: à quibus tantum aberat priorum flagitiorum poenitentia, vt etiam vincti & custoditi, noua non desinant pericula moliri: quibus nisi occurratur, antequam veniant, frustra, cum venerint, occursum. Cum itaque suam fraudem prætor lachrymis contexisset, Imperator vera atque comperta sibi afferri putans, simulque motus, tum ira ob illorum ingratitude, tum metu sui periculi, mortem reis in crastinum decernit. Erat custos carceris vir, tum humanitate præditus, tum veteri consuetudine cum tribus his legatis coniunctus, quorum calamitatem agrè admodum & molliter semper tulerat. Ad eum igitur cum tristis crastinæ crædis nuncius aduenisset, exclamans: Me miserum, inquit, & hominum longè infelicissimum, quem tam funesti ludi spectatorem fortuna delegit: Quam noluissem vnquam hos carceres conspexisse: Quam præstabat in vltimis terrarum finibus nunc abesse. His vocibus custos omnem compleuerat carcerem: neque largi fletus lamentis decrant. At tres illi, quibus vitæ factorumque innocentia dudum & mortis, & pena metum ademerat, ad subitum nuncium consternati: Quæ nos, inquirunt, aduersa fortuna in hoc miseriaru atque calamitatis impulit? Quæ tanta in nos falsa suspicio poruit, vt infontes sceleratorum hominum supplicio damnaremur? Tum amicis cognatisque, qui aderant frustra imploratis, Quandoquidem, aiunt, nihil præsidij innocentibus in teris est. Deum ipsum, & integritatis nostræ testem, & iniuriæ atque necis vltorem inuocamus. Inter hæc Dei miseratione effectum est, vt Nepotianus in memoriam Nicolai veniret, iamque versaret animo, quo pacto ille damnatis Myrensisibus succurrisset, qua vi atque misericordia eos ab interitu vindicasset. Hæc cum socijs in memoriam reuocasset: Et quid, inquit, spei nostræ saluti superest, nisi vt hunc ipsum innocentie nostræ patronum ex animo imploremus, qui pulchrè didicit infontes ab omni mortis periculo liberare? Tum & duo reliqui ad orationem lachrymis & mente conuersi, sanctissimi viri patrociniū inuocant. Exaudiuit autem eos Dominus de excelso sancto suo, & de celo in terram adspexit: Audiuitque gemitus compeditorum mirabilis Dominus in sancto suo, cuius non est passus frustra patrociniū implorari. Voluit enim, vt discerent Reges, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ, Regum Regem in calis esse, qui non spernat iniurias pauperum, qui soluat iniuste compeditos, & elisos erigat. Noctū enim per quietem Imperatori Nicolaus apparuit, ore profecto sicuti venerando, ita & terribili, formidolosoque: atque illi imminens: Surge confestim, Imperator, inquit, & Nepotianum, Vrsum, & Herpilionem vinculis & custodia solue. Falso enim & per inuidiam accusati sunt, & iniuria abs te damnati. Id nisi feceris, intolerabile tibi bellū indicō, & fœdam insuper stragem, turpissimumque tibi, domuique tuæ interitum, verus Dei præco denuncio. Tum Imperator rei nouitate perculsus, miratusque; (vt sæpè in somnis solet) cum viri maiestatem & verba, tum quòd intempesta nocte in regiam, Regisque; penetrasset cubile: Et, quis tu es, inquit, qui hæc mihi denuncias, & minaris? At ille, Nicolaus sum, Myrarum Dei miseratione antristes.

SURI
q ber
Nobis
RVIT
5

Quo dicto, ab eo euauit, & Alabio pratoritunc quoque dormienti sese per visum offert, eodem oris habitu, isdemque verbis, quibus Constantinum terruerat. Tum Constantinum somni terrore excitatum, secumque tum minas horrendas, tum mirantis speciem reputantem pauor non mediocris occupat, idque visum minimè negligendum ducit. Eodem pauore, eademque animi cogitatione cum teneretur pretor, ab Imperatore adueniunt nuncij, qui visa ab eo per quietem accuratè exponant. Tum prator metu adaucto, ad Imperatorem confesum venit, quæ vidisset, quæque audisset, quantum potest, verissimè explicat. Ità cum singula vtriusque somni conuenirent, & velut ab eodem imperante, quasi signo dato, in vtraque cubicula irruptum esset, tandem visum est, reos ipsos è vinculis accersiri. Qui cum coram constitissent, rogantur, num disciplinam magicam didicissent? Cum negarent illi, & studia eorum omnibus manifesta esse contenderent: Rex, Num, inquit, de interpretandis, aut inducendis somnijs exploratum habetis aliquid? Cum illi negarent, Constantinus se per vim (quandoquidem voluntariè non licet) veritatem ab illis extorturum minatur. Illi Regis iustitia implorata, neque magicam, neque vllam somniorum disciplinam vquam attingisse affirmant: se à parètibz ab incunte ætate ità educatos, institutosque, vt nihil didicerint, nisi Imperatorem venerari, illum colere, illum rebus anteferre omnibus, quas mortalium animus solet concupiscere. Hoc institutū ità constanter & perpetuò tenuisse, vt nihil nisi pro augenda Imperij maiestate dixerint, fecerint ve: si fecus compertum habuerit, nulla se prorsus misericordia dignos putet. At si non nihil quandoque tuendi, extollendique Romani Imperij causa fecerint, si vram se penumerò minimi pro illius dignitate æstimarunt: si data sibi ab eo negocia, castè integreg, gesserūt, iam non premia, quibus amplissimis eiuscemodi facinora donari solent, sed fama tantum, nomenq; vt sibi restituatur suū, supplices postulare. His verbis cum vultus, gestus, lacrymæ oculis oborte, fidè facerent, cœpit Constantinus de illorum innocentia cogitare, & suæ poenitere sententiæ, quippè qui Dei iustitiam formidaret, verereturque, nè si ipse innocentes damnaret, nocens ipse diuino iudicio damnaretur. Iam itaq; benignus illos inspicit, benignus alloquitur, vt vultus verbaq; poenitentia animi sui facile indicaret. Tum illi paulò fidètius Constantinū intuiti, Nicolai simulacrū contintò vident assidentis Imperatori, & nutu sibi veniam & misericordiam pollicentis. Tum Nepotianus, & duo reliqui deinceps vehementiore animi exultatione permoti, sublati in celū oculis, conclamāt: Deus misericors, Deus Nicolai, qui tres innoxios olim Myris ab interitu liberasti, libera innocētes sperantes in te, nè angelus hic tuus frustra videatur nostrum patrocinij suscepisse. Miratus hunc sermone Constantinus, quid sibi hæc verba velint, rogat, quive hic Nicolaus sit, quos vultes ab interitu liberarit. Tum Nepotianus ordine exponit omnia, & quid ipsi Myris vidissent, & quo pacto in vinculis illius auxiliū implorassent, quem penè assidentem contempserint. Constantinus (vt pat erat) miraculo rei cōmotus, neque immemor domesticæ clementiæ ac lenitatis, quam à maioribus acceptam, magno ipse semper studio auerat, vtroq; somnio cum istorū narratione collato, solui cōfessum tres vinclos iubet, & pristinè dignitati restitui. Atq; ad illos conuersus: Abite ad eū, inquit, qui me de fortunis & capite vestro sollicitus territat dormientem, & gratiam illi reddite, eique meo nomine nunciate, quid suū gratia fecerim. Hæc cum dixisset, Euangelium aureis literis proferri iubet, aureumque thuribulum gemmis & arte insignè, & duopratereā puro ex auro candelabra, ea omnia imperat, vt Nicolao offerant, quibus inter sacrificandum vtatur, suæ pietatis perpetuum monumentum. His atque alijs admirabilibus viri factis eoufque nomen eius diffusum est, vt iam vel remotas orbis terrarum plagas attingeret, essetque calamitosis & periclitantibus certissima spes atque profugium, quibus ille vocatus deesset nunquam. Qua verò misericordia atque pietate nauigantes olim è faucibus mortis extraxerit, operaprecium arbitror enarrare.

Ferunt enim, nautas quosdam horrenda discictos tempestate, furentique pelago prope absoptos, Nicolai, quem nunquam viderant, auxilium inuocasse. Audierant enim, quam multos sæpè è summis periculis liberasset. Itaq; iam non manibus fidere, non clauo, non viribus vllis, aut arte nauigandi: sed toti in sanctissimi viri inuocationem profecti, contra procellarum rabiem hoc quasi tutissimo scuto sese tueri, illum inuocare, illi manus tendere, illi tota mentis cogitatione inniti. Tum hic noster impiger humanarum calamitatum adiutor, inclinante iam nauis, & pelagus imbibente,

Ffff 4 oculus,

Mandar accersiri vinclos Imperator.

Res admiratione digna.

Abfolute viti innocentes.

Constantinus Imperator mittit S. Nicolao præclara munera.

Cap. 17.

ULLS

Adhuc vi-
uens S. Ni-
cola', appa-
ret ipsum
inuocantib'.
Ioan. 14.

oculis omnium manifestus, Eccè, inquit, adsum, quem inuocatis, opem, si sperabitis, allaturus. In Deo confidite, cuius ego minister aduèni: simulque clauo, cernentibus cunctis, arrepto, nauim erigit, gubernatque: indè mare minaciter increpans, fluctus confestim, fruentibusque procellas placat, vt nauatæ dicerent: Quis est hic, quia mare & venti obediunt ei? Et ipse Christi promissis fidem faceret, dicentis: Amen dico vobis, qui credit in me, signa, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Ità cum procellarum omnis illa superbia resedisset, eisque placidam reddidisset navigationem, ex oculis eorum euanuit. At nauatæ, vt primùm illos optata tellus exceperit, Myras, quæ stadia viginti à mari aberant, rectà contendunt, saluatoris sui visendi cupiditate incensi. Vbi cum sciscitantes didicissent, beatum hunc in templo cum reliquo clero diuina officia exoluentem, templum ipsi anxij petunt. Erat sanctissimus hic noster sacerdotum choro immixtus, nihilque habebat insigne, quod à cæteris fecerneret. In quem simulatque nauatæ oculos coniecerunt, quasi bacchantes per confertam turbam ad illū irrupūt: prostratique, Hic est, inquit, hic est, cui vitam planè debemus: hic est, cuius ope ab interitu erepti sumus: hic est, qui inuocatus, vt parens misericors laborantibus præstò fuit. His vocibus cum in se circumfusus Myrenses conuertissent, rem omnem, vt ab initio gesta fuerat, edixerunt. At Nicolaus ora ingenuo quodam rubore suffusus: Date, inquit, gloriam Deo, filij. Ego peccator sum, & seruus profectò inutilis: ipse est, qui facit mirabilia magna solus. Indè illos seorsum euocatos cum placida quadam seueritate admonet, vt post acceptam corporis salutem, animi quoque salutem non negligant. Habebat enim ex spiritu sancto, quem in illum Deus vberim effuderat, vt alieni cognosceret cordis arcana. Ex quo nauatæ istos sciebat peccatis quibusdam, & diabolo esse obnoxios: Cognoscite igitur, inquit, cognoscite filij, errata vestra, & corda, motusque vestros in tutiorè portum traducite, Deumque horrendum iudicem formidate. Estis enim (vt inquit Paulus) Dei templum: qui verò Dei templū corrupit, & destruat illud Dominus, æquum venio. Er cum post hæc secretiora quædam illorū peccata proferret, eos iusta admiratione & pœnitentia repletos dimisit. O medicum experendum, & omnium mortalium linguis per secula celebrandum: qui cum corpora omni periculo liberaret, animos quoque sanctificare non neglexisset: vt totum hominem sanū redderet, eius nullam omninò partem incuratam prætermisisset. Quamobrè verè putandum est, Deum ipsum hoc tantum terrarū cælique ornamentum, suis plasmasse digitis, & inter primas suas delicias habuisse, dedisseque animo illi profectò cælesti habitaculum, pari omnium elegantiarum ornatu præditum. Sic enim inter veterum memoriarum literis Græcis mandatū inuenimus, beatissimum hunc cælesti quadam oris & vultus venustate fuisse, moribusque senili ac veneranda grauitate iucundis, & veluti sanctificationem quandā & gratiam ex se spirantibus: in cuius intuitu ea esset vniuersæ honestatis species & exemplum, vt sibi congressos ad spectu solo à vitijs ad virtutè faciliè reuocaret. Si quem autè nactus esset vlla animi molestia laborantem, nunquam non abundè consolatum atque lenitū abs se misisset. Tradunt præterea, ex eius vultu velut coruscantia fulgura micare solita: faciemque super humanū eluxisse splendorem. Sermonis erat admirabili quodā lenocinio & suauitate suffusus, grauis, modestus, & in sententiam faciliè etiam reluctantes trahens. Compertum enim habemus, multos illum de veritatis curriculo declinantes, & in hæreticam foueam delapsos, ad catholicam fidei semitam reuocasse, vt in opere atque sermone iuste sit habitus efficax.

Psal. 137.

Corda hominū nouit singulari Dei dono.

1. Cor. 3.

Singularis gratia vultus eius.

Multos ab hæresi reducit.

Cap. 12.

Abiè corpore in caelum.

Hic itaque tantis præditus ornamentis, sic inter mortales versatus est, vt cælo semper & immortalitate omnium consensu dignissimus videretur. Qui cum diutius, quasi liliū intra Myrenses hortos iucundissimè redoleuisset, & veluti vnguentum fragrans, diuinarum virtutum odorem atque suauitatem ex se spirasset, tandem dierum sanctorum plenus, in vitidè senectutem inducitur. Iamque cum communi hominum lege litandum esset naturæ, in breuem, eamque leuem, ægritudinem incidit. Ità cum intelligeret, hinc sibi migrandum esse, beatus iste superioris Hierusalem veteri desiderio flagrans, in hymnos & gratiarum actiones totus diffunditur, omnique lætitiæ significatione vale dicto, in caelum, quod sibi apertum cernebat, euolat, longænam illic & sempiternam acturus vitam, angelorum splendoribus confors, diuinamque pulchritudinis perpetuus contemplator. At venerabile corpus, singulare orbis terrarum ornamentū, Episcoporum, vniuersique cleri & populi laudibus & lacrymis decoratum,

SURI

gubernator

RVIT

5

SERMO BEATI PETRI DAMIANI DE EOD
DEM SANCTO NICOLAO EPISCOPO. HABETVR

octavo Tomo Aloysij Lipomani.

Festivas
S. Nicolai
Episcopi.

Nicolaus iste meus, immò & vester, electus ab vtero, sanctus à puero, iuuenum gloria, reuerentia senum, sacerdotum honor, splendor pontificum, conuentum vestrum sua lætificat festiuitate. Hic est Nicolaus, cuius miracula per totam mundi latitudinem diffunduntur, quem laudat orbis terræ, & qui habitat in eo. Tot enim & tanta miracula cumulantur, vt omnes literatorum argutia, vix ad scribendum sufficiant, nos ad legendum. Et licet scholarium numerus in incude rhetorica, sub Quintiliani vel Ciceronis malleis, tenuissimas orationum laminas extendat, superat tamen gloria Confessoris vocem, mentem, linguam, & conscientiam. Crebrescunt enim quotidie mirabilia, nec requiescit spiritus Dei, ad memoriam militis sui, sua continuare miracula. Glorificatur in mari, laudatur in terra, in omnibus periculis inuocatur. Deniq; qui descendunt mare in nauibus, facientes operationes in aquis multis, ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia eius in profundo: ipsi viderunt opera Domini, & Nicolai per Deum, miracula in profundo.

Deus per inuocatione
sanctorum
miracula facit,
sive illi
per Deum.
Psal. 106.

Nonne post memoriam virginis, tam dulcis pietas, vel pia dulcedo in cordibus fidelium obuerfatur, vt in die tribulationis, Nicolai nomen teneatur in ore, requiescat in corde? Si coruscationes fulgurant, & procellis detonantibus à supernis vindicta procedit, Nicolaus in patronum assumitur, Nicolaus dulciter inclamar. Si tempestas sæuens, & crudelitas maris nauigantibus mortem intentant, Nicolaus flebiliter exoratur vt audiat, suppliciter inuocatur vt veniat, vt eruat misericorditer acclamatur. Si pulsamur incommodis, vel offendiculis indolemus, statim sanctum nomen profilit in os nostrum: Nicolaus ingeminatur, patrocinium queritur Nicolai. Nè putetis autem me declamatoriè loqui, vel venustate Rhetorica verborum aggerare splendorem, cum totus mundus beneficia sentiat Confessoris, nec sit, qui se abscondat ab amore eius. In testimonium sunt peregrinationes ad sanctum illius corpus, à finibus terræ susceptæ, vt videantur, quæ per eum sunt mirabilia. Non solum autem Christianis, sed & paganis in tantam reuerentiam sancti nominis aduoluit auctoritas, vt certatim confluant ad laudandum & glorificandum nomen sanctum eius. Precipue sacerdotum & clericorum turba tanta deuotione circa cultum eius afficitur, vt in toto terrarum orbe quicumque vndecunq; se contradant ad obsequendum tantæ solennitati. Latantur pueri, iuuenes gratulantur, ornantur virgines, senes exhilarantur, & omnis ætas personanter alludit. Vnusquisque autem habet materiam gaudiorum, vt laudent pueri puerum ieiunantem, iuuenes iuuenem iuuenes liberantem, virgines virginum infamiam redimentem, senes senis inopiam miserantem. Iuuenes & virgines, senes cum iunioribus laudant nomen domini huius.

Vide quomodo etiam
olim ad sanctorum
virescentia sepul
era peregrinabantur
homines.

Psal. 148.

Sed nunc post actus eius Græcorum linguis excellentibus insigniter diffamatos, quid audeat sermo pauperculus balbutire? Veruntamen nè videar excusatorias tergiuersationes inducere, recurro ad Euangelicam lectionem, & quod de communi accepi, profero in commune. Ait enim: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, & ait seruis suis: Negociamini, dum venio. Securè negociabor, præcipiente Domino meo, nec timebo Psalmistam dicentem: Quia non cognoui negotiationem, introibo in potentias Domini. Non enim paruum mihi fidutiæ robur præstat, quod ille summus Imperator factus est negociator meus, & negocium meum sine ocio egit, quandiu fuit in terris, & preciosarum mercium sarcinulas portans ad Patrem, ipsi vultui Dei, & quid emit, & quid redemit, & vnde redemerit, ostendit. Tu ergo, illo negocioso, ociosus esse disponis? illo laborante, quiescere? Ipsè venit negociari in regionem longinquam, & tu ad regiones proximas ambulare contemnis? Aggredere, & ingredi regionem dissimilitudinis, videlicet mundum istum, & vide quam frequentes ibi nundinæ, quantæ germinent & regerminent vanitates: prorsus dissimilitudinis, quia regionem similitudinis, vbi ad similitudinem Dei facti nos fuimus, amisisse nos constat. Nunquid non magna dissimilitudo, de Paradiso ad infernum, de Angelo ad iumentum, ad diabolum de Deo? Vade ergo per forenses tumultus, & hic decertantes circumspecte. Quantum verò colligo, in tribus causis narrat omnis voluntas. Alij diuitijs, alij honoribus, alij gloriæ innituntur.

In tribus
causis narrat
omnis voluntas.

Curtis

SUR I

geben
Wolke

RVII

5

Carris ad Indiam, Aethiopiā circuis, maria transis, & alium orbem tibi aperis nauigando, vt diuitias congreges. Fugis patriam, ignoras filios, diuelleris ab vxore, & omnium necessitudinum oblitus, quæris vt acquiras, acquiris vt perdas, perdis vt doleas, thesaurizas, & ignoras cui. Filij hominum, vsquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Et hoc quidem pro diuitijs. Audi & breuiter de honoribus. Ducem te constituerunt, & data est tibi facultas, vt miser sis, & amplius non quiescas. Cumulatur matetia sollicitudinum, & inter ærumnas corporum exedentes, necesse est vultum induere gaudiorum. Nunquid in honore sine dolore, in prælatione sine tribulatione, in sublimitate sine vanitate esse quis potest? Miseri, iuxta Philosophum, mercedem miseriarum amamus, ipsas execramur. Regum nobis animos induimus, & quicquid nobis ex voluntate non respondet, statim euocat iram, nec communis recogitatur humanitas, & tamen est vermis arrodens, qui conscientiam iugiter torquet, timor potentie superioris. Hæc est iustissima lex, vt sic viuas cum inferiori, quemadmodum superiorem vis viuere tecum. Audi & de gloria. Si quæris gloriam, omnibus inuidia femina præbuit. Inflat es, & ventilatorio spiritu plenus disrumpis, nec attendis quot te sequantur, sed quot præcedant. Conglomerantur omnes ad detrahendum tibi, ad maledicendum linguas acunt, & argutissimus es, si vel linguam, vel manum inuidorum possis euadere. Ecce vnde gloriofus esse volebas, inglorius esse conuinceris. Nullum enim inexorabilius persequitur multitudo, quàm illum qui sibi multitudinis arrogat principatum. Iunge his tribus potentiam, & voluptatem, quæ & ipsa tenui & persuasio gaudio rapiuntur, & videbis quia copia pauper est, honor humilis, vilis gratia, potentia debilis, & laboriosa voluptas, vt iuxta Apostolum, omnem intellectum in Christi obsequium redigamus. Relege maximum illum Latinorum Philosophorum, & in illius verbis meam inuenies esse sententiam. Contemne igitur hæc omnia, quia omnia contemnenda, & de his omnibus fac sarcinam tuam, contemptum mundi.

Decursa verò hac regione, & quod preciosus est inde sublato, transi ad secundam, quæ est Paradisus claustralis. Verè claustrum est Paradisus. Hic prata virentia scripturarum, præterfluens lachrymarum vndositas, quam de purissimis affectibus amor ille celestis eliquat. Hic sunt arbores erectissimæ, chori sanctorum, nullaque est, quæ non multa fructus gaudeat vbertate. Hæc est illa sublimis mensa, in qua Deus est, & cibans & cibus, munerans & munus, offerens & oblatum, conuiuia & conuiuium. Hic aggestæ sunt omnipotentis diuitiæ, hæc refusa est gloria Angelorum. Putasne nullas hic esse nudinas, & ocari illos, qui habitant vnius moris in domo? Videas hunc sacris lectionibus intendentem, illum incumbentem orationibus, hunc pro suis excessibus lachrymantem, illum in Dei laudibus exultantem, hunc vigilantem, ieiunantem illum, & officia pietatis sibi adinuicem inuidere. Nocte confurgunt ad consistendum Deo: vespere, manè, & meridie narrant & annunciant laudem eius: & omnis illorum sedulitas in orbem diuini rotatur obsequij. Curre ergo per omnes, curre per singulos, & de vniuersis & singulis fac sarcinam tuam, formam viuendi.

Relicto ergo mundo, & modo viuendi suscepto, transi ad tertiam, quæ est regio expiationis. In hac regione benignus Pater examinat filios rubiginosos, sicut examinatur argentum, ducit per ignem & aquam, vt inducat in refrigerium. Trinæ sunt distinctiones locorum, quas pro diuersitate meritorum animæ sortiuntur. Ad cælum namque statim euolant, qui domicilio corporis vsi sunt tanquam carcere, qui desecratam puramque substantiam vtriusque hominis seruauerunt. Econtrariò qui fecerunt vsque ad mortem, quæ digna sunt morte, locis gehennalibus sine misericordia deponantur. Qui verò neutrum sunt, sed sunt inter vtrunque, qui mortalia quidem commiserunt, sed circa mortem poenituerunt poenitentiam non explentes, indigni vltimè gaudeant, nec digni vt semper ardeant, loca purgatoria sortiuntur, in quibus flagellantur, sed non ad insipientiam sibi, vt extorti transferantur ad Regnum. Pro his qui in cælo sunt, non orandum, quia eos, non pro eis orare debemus. Pro his, qui in inferno sunt, suspendendæ sunt preces, quibus clausa est misericordie ianua, & rotas spes interclusa salutis. Pro illis tantum vigilandum est in orationibus, subueniendum sacrificio singulari, qui locis purgabilibus emundantur, vt benignus Pater poenitentiam eorū in satisfactionem, satisfactionem in glorificationem, citò conuertat. Curre iterum per istos inuitu pietatis, & fac sarcinam tuam, affectum compatiendi.

Quarta

Psal. 4.

Diuites miseris sunt.

Nullus honor sine dolore.

a. Cor. 10.

Mundus cum omnibus populis suis contemnendus.

Monasteria paradisi terrestres.

Monacho. rum exercitia & forma viuendi.

Psal. 65.

Trinæ sunt distinctiones locorum, quas pro diuersitate meritorum animæ sortiuntur. Ad cælum namque statim euolant, qui domicilio corporis vsi sunt tanquam carcere, qui desecratam puramque substantiam vtriusque hominis seruauerunt. Econtrariò qui fecerunt vsque ad mortem, quæ digna sunt morte, locis gehennalibus sine misericordia deponantur.

Pro detentis in purgatorio orandum & sacrificandū.

TULLS

Quarta regio, est regio gehennalis, regio dura, regio extimescenda, terra afflictio- nis, terra oblivionis, terra miseriarum, terra tenebrarum, terra turbinis & caliginis, terra maledictionis & mortis, in qua nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Totus tremo atque horreo ad memoriam regionis istius, & concussa sunt omnia of- sa mea. Illic est ignis qui non succenditur, vermis qui non moritur, frigus horren- dum. Ibi fetor intolerabilis exoritur, percipientes mallei resonant incessanter, ob- fusa tenebræ cumulatiùs indensantur. Illic confusio peccatorum, horribilis facies dæmonum, inextricabilium vinculorum fertilis multitudo. Ibi fletus & stridor den- tium, planctus & gemitus, & alternantia mala impios sine pietate diserpunt. Nihil sic valet ad extirpandas voluptatum radices, quàm istorum memoria, & recordatio vulnerum Domini mei, qui stetit ante iudicem, qui alapas accepit, qui flagellatus est, cõspurus, qui coronatus spinis, qui colaphis cæsus, qui suspensus in ligno, cui penden- ti insultatum est, qui mortuus in Cruce, qui lancea percussus, qui sepultus, qui resur- rexit, qui ascendit ad cælos, qui fecit nos regnum & sacerdotes Deo & Patri. Curre per has tumultuantes nundinas, vt viuens descendas in infernum, & fac sarcinam tuam, odium peccati.

Esa. vltim.
Infernalis
regio qua-
lis.
Matt. 27.
Luc. 13.

Ex inferni
memoria
nascitur odi-
um peccati

Cæli regio
qualis.
Apo. 21.

Psal. 86. &
83.
Psal. 121.

Luc. 19.

Quinta regio, est Paradisus supercælestis, regio beata & gloriosa, plena volupta- tis & gloriæ, suauitatis & lætitiæ, gratiæ & benignitatis. Ibi requies à labore, iucundi- tas de nouitate, de æternitate securitas. Ibi est ciuitas Regis magni, cuius plateæ con- stratæ sunt auro purissimo, quæ fecundata est in saphiris, in qua lapidis propugnacu- la præuiscunt, & per ordinem lapides infertuntur. Nam lapides preciosi omnes muri eius. Illic omnes viuunt, nullus moritur, omnes exultant in voce exultationis. Intrauerat Dauid in sanctuarium eius, & mente excelsit Deo, nec tamen aliquid aliud potuit abspportare, nisi, Quia gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei: & illud, Beati, qui habitant in domo tua, Domine, in secula seculorum laudabunt te. Nescio quid magnum promittitur, videre Deum, & laudare. Lætatus sum & ego in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Iam stamus in atrijs Hierusalem, iam è vestibulo magnæ ciuitatis gaudia somniamus. Curre igitur & per regionem istam, & fac sar- cinam tuam, amorem Dei.

Negociamini ergo, donèc veniat homo ille nobilis, qui abiit in longinquam regio- nem accipere sibi regnum, & reuerti. Reuertetur planè, & tunc cum uisus eriget pecuniam, quam tradidit nobis. Nihil perdit, nihil obliuiscitur, nihil impunitum re- linquit. Supplicemus igitur Confessori, vt Redemptori nostro, amico suo pro no bis hodiè supplicare dignetur, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

DE SS. DIONYSIA, DATIVA, LEONTIA,
ITEM QVE TERTIO, BONIFACIO, ET ALIIS QVI-
busdam, ex libro 3. sancti Victoris Episcopi Vticensis,
De persecutione Vandalica.

Decèbris 6.

ADDIDIT bestia illa (Hunericus vel Honoricus Van- dalorum Rex) sanguinem sitiens innocentum, Episcopis necdùm adhuc in exilium directis, per vniuersas Africa- næ terræ provincias vno tempore tortores crudelissimos destinare: vt nulla remansisset domus & locus, vbi non fuisset ciuilatus & luctus: vt nulli arati, nulli parceretur sexui, nisi illis, qui eorum succumberent voluntati. Hos sustibus, illos suspensio, alios ignibus concremabant. Mulieres, & præcipuè nobiles, contra ius naturæ nudas omninò in facie publica cruciabant. Ex quibus vnã no- tram Dionysiam cursim ac breuiter nominabo. Cùm viderent eam non solum audacem, sed etiam matronis cæteris pulchriorem, ipsam primò nisi sunt sustibus expoliatam aptare. Quæ cùm peteret, diceretque, de Domi- no suo secura, Qualiter libet, cruciate: verecunda tamen membra nolite nudare: am- pliùs illi magis furentes, celsiori loco, vestimentis exuram, * constituit, speciem eam omnibus facientes. Quæ inter ictus virgarum, dum riui sanguinis toto iam cor- pore fluitarèt, libera voce dicebat: Ministri diaboli, quod ad opprobriũ meum faceret

* constituit,
s. Dionysia
crudelissi-
mè ceditur.

SUR I

q ben
uobes

RVII

5

computatis, ipsa est laus mea. Et quia erat scripturarum diuinarum scientia plena, arcata poenis, & ipsa iam martyr, alios ad martyrium confortabat. Quæ suo sancto exemplo vniuersam suam patriam liberauit.

Quæ cum suum vnicum filium, admodum adhuc teneræ ætatis & delicatum, timore poenarum formidolosum conspiceret, verberans eum nutibus oculorum, & increpans autoritate materna ita confortauit, vt matre multò fortior redderetur. Cuiusmodi crudelia verbera constituto ita dicebat: Memento, fili mi, quia in nomine Trinitatis in matre Catholica baptizati sumus: non perdamus indumentum nostrum, nè veniens inuitator, vestem non inueniat nuptialem, & dicat ministris: Mente in tenebras exteriores, vbi erit fletus oculorum, & stridor dentium. Illa poena timenda est, quæ nunquam finitur: illa desideranda vita, quæ semper habetur. Talibus itaque filium solidans verbis, velociter martyrem fecit. Venerabilis verò adolescens, Maioricus nomine, in certamine confessionis spiritum reddens, cursum palmiferum consummauit: amplexansque illam hostiam suam, quantis potuit vocibus Domino gratias agens, ad gaudium spei futuræ in sua domo máluit sepelire: vt quoties super sepulcrum eius Trinitati preces effundit, alienam se à filio nunquam esse confidat. Quanti igitur per eam in illa ciuitate, vt fari sumus, acquisiti sunt Deo, longum est narrare.

Nam & eius germana, nomine Datura, atque Leontia filia sancti Germani Episcopi, cognatusque Daturæ venerabilis * Emelius medicus, religiosus quoque Tertius, Trinitatis confessione præclarus, vel Sibi densis Bonifacius quanta pertulerint, qualibusque cruciatibus euiscerata vel euiscerati sint, qui valet, ordine dicat.

Præclara vox S. Dionysii, filium suum confirmantis. Matt. 22.

* Vuardus hunc Aemilianum vocat

IULS

VITA SANCTÆ ASELLÆ VIRGINIS, PER DIVVM HIERONYMV M AD MARCELLAM SCRIPTA, habetur Tomo primo Epistolarum eius.

NEMO reprehendat, quòd in epistolis aliquos aut laudamus, aut carpimus: cum & in arguendis malis, sit correctio cæterorum: & in optimis prædicandis, bonorum ad virtutem studia concitentur. Nudiustertius de beatæ memoriæ Lea aliqua dixeramus. Ilicò pupugit animum, & mihi venit in mentem, non debere nos tacere de virgine, qui de secundo ordine castitatis loquuti sumus. Igitur Asella nostræ vita breuiter explicanda est: cui quæso nè hanc epistolam legas: grauatur quippè laudibus suis: sed is potius, quæ adolescentulæ sunt, legere dignare: vt ad exemplum eius se instituentes, conuersationem illius, perfectæ vitæ normam arbitrentur.

6. Decēbris.

Leq̄ vita habetur 2. Tô. 22. Martij.

Prætermitto, quòd in matris vtero benedicatur ei, antequàm nascatur: quòd in phiala nitentis vitri, & omni speculo purioris, patri virgo traditur per quietem: quòd ad huc infantia inuoluta pannis, & vix annum decimum ætatis excedens, honore futuræ beatitudinis consecratur. Sit gratiæ omne, quod ante laborem fuit: licet Deus prescius futurorum, & Hieremiam sanctificet in vtero, & Iohannem in aluo matris faciat exultare, & Paulum ante constitutionem mundi separet in euangelium filij sui. Ad ea venio, quæ post duodecimum annum sudore proprio elegit, arripuit, tenuit, & orationis locus extitit & quietis. Ieiunium pro ludo habuit, inedia pro refecione. Et cum eam non vespendi desiderium, sed humana confectio ad cibum traheret: pane & sale, & aqua frigida concitabat magis esuriam, quàm refectio.

Asella benedicatur in matris vtero, & decem nis Domini consecratur. Hier. 1. Luc. 1. Rom. 1. Mira abstinentia eius.

Et quia penè oblitus sum, quòd in principio debui dicere: Cum primùm hoc propolum arripuit, aurum colli sui, quod quidem murenulam vulgus vocat, quod scilicet metallo in virgulas lentescente, quadam ordinis flexuosi catena contextitur, absque parentibus vendidit, & tunica m fusciorum, quam à matre impetrare non poterat, induta, pio negociationis auspicio, se repente Domino consecrauit: vt intelligeret vniuersa cognatio, non posse aliud ei extorqueri, quæ iam seculum damnasset in vestibus. Sed, vt dicere cœperamus, ita se semper moderatè habuit, & intra cubiculi

Voluntaria paupertas.

Gggg sui

Solitudo & **S**ui secreta custodiuit, vt nunquam pedem proferret in publicum, nunquam viri nōc-
 silentium. **S**er alloquium: & quod magis sit admirandum, fororem virginem amaret potius
 quam videret. Operabatur manibus suis, sciens scriprum esse: **Q**ui non operatur,
 2. Thef. 3. non manducet. Sponso aut orans loquebatur, aut psallens. Ad martyrum limina
 penè inuisa properabat. Et cum gauderet proposito suo, in eo vehementius exulta-
 bat, quòd se nullus cognosceret. Cumque per omnem annum iugi ieiunio pascere-
 tur, biduo triduoque sic permanens, tum verò in **Q**uadragesima nauigij sui vela ten-
 debar, omnes penè hebdomadas vultu lætante coniungens. & quod impossibile
 forsitan est hominibus ad credendum, **D**eo autem præstante possibile est, ita ad
 quinquagenariam peruenit ætatem, vt non doleret stomachum, non viscerum cru-
 ciaretur iniuria, non sicca humus iacentia membra confingeret, non sacco asperata
Solitudinē **S**cutis, foetorem aliquem situmque contraheret: sed sana corpore, anima sanior, soli-
 delicias re- tudinem putaret esse delicias, & in vrbe turbida inueniret eremum monachorum.
 putat. Et hæc quidem tu melius nosti à qua pauca didicimus, & cuius oculis durities de-
Eius genua **E**ta est. Nos, quod scire possumus, explicamus. Nihil illius seueritate iucundius, nihil
 in camelorū duritiè ob- iucunditate seuerius, nihil suauitate tristius, nihil tristitia suauius. Ità pallor in facie
 calluerunt. est, vt, cum continentiam indicet, non redoleat ostentationem. Sermo silens, & silen-
 Vestitus **V**eritas, & in culta veste, cultus ipse, sine cultu. Sola vitæ suæ æqualitate promeruit, vt
 eius. in vrbe pompæ, lasciuia, deliciarum, in qua humilem esse miseria est, & boni eam
 prædicent, & mali detrahere non audeant: viduæ eam imitentur, & virgines: mari-
 tata colant, noxiæ timeant, suspiciant sacerdotes.

SURI
 qber
 nobes
RVIIT
S

**DE S. MARTINO ABBATE SANTONICO-
 RVM, EX D. GREGORII ARCHIEPISCO-
 pi Turonensis De gloria Confessorum
 capitulo 57.**

7. Decēbris.

S. Martinus
 monasteriū
 exiuit.

Multa ad se
 pulcrū eius
 miracula.

MARTINVS Santonicæ vrbis Abbas, Martini, vt ferunt,
 nostri discipulus, apud vicum vrbis ipsius in monasterio,
 quod ipse post magistri dogmata ædificauit, in pace quie-
 scit. Ad cuius tumulum quædam è pagensibus manus
 contractas deferens, retulit sanas. Alius qui exustis febre
 neruis, poplitibusque intortis gressu caruerat, vt ad sepul-
 crum sanctum prostratus est, nouum robur sumens, ari-
 ditate sublata, incolumis relatus est, multos ipsi dein-
 ceps seruiens annos. Huius sepulcrum Palladius Episco-
 pus cum non valuisset cum multis, opitulante adiutorio
 confessoris, cum quinque Abbatibus mouit, composuit.

que quomodo voluit.